

I = INTERVIEWATOR; R= RESPONDENT

C.V. – Inginer geolog

I: Ne puteți spune numele, data și locul nașterii?

R: C.V.

I: OK. Doamnă, profesiile părinților, rudelor apropiate erau legate de minerit?

R: Țărani get beget...

I: Ok...deci nici o legătură cu mineritul

R: Nici o legătură

I: Unde v-ați petrecut copilăria?

R: Acasă la țară

I: Școala ați urmat-o în localitatea natală? Sau...

R: Nu...la oraș...păi am terminat cum era pe vremea aia Matematică-Fizică

I: Unde?

R: La Roman

I: La Roman...da...

R: la liceul „Roman-Vodă” și după aia facultatea la Iași

I: Și ce v-a îndemnat să alegeți facultatea de geologie?

R: Ăăă...da...îi o poveste

I: Sigur că de aia suntem aici să povestim

R:...eu m-am dus, m-am dus bunghită să mă înscriu la ISE...și ghinionul...norocul...nu știu ce-o fost...ISE-ul era la etajul 3, iar Geologia la etajul 2 și în holul ăla mi-a atras atenția bolovanii din vitrine și uită așa n-am mai urcat la etajul 3...am intrat pe culoar la Geologie, mi-am pus dosarul și pa...

I: Deci a fost o acțiune spontană

R: Păi...mi-o luat ochii, m-o fascinat total

I: Cum ați ajuns în Baia Mare? Ce v-a determinat să...bineînțeleas la terminarea

R: Am fost ultimul an în care s-au dat repartiții, în 1990 și am luat post la Ilba.

R: Ilba de Maramureș

I: Ce v-a determinat să luați minerit? Știați că ajungeți la mină?

R: A...da...da mie mi-a plăcut că am terminat Zăcămintele de minereuri...

I: Deci specializarea Zăcăminte de minereuri?

R: Da. Deci cea mai ușoară secție nu mai știu care era da cred că Foraje sau...ceva...nu m-o tentat. În practici când mergeam prin mină chiar îmi plăcea, nu mi-era frică, nu mi-era nimic și am vrut în mină.

I: Nu v-ați gândit la avatarele unei femei în minerit?

R: Nu m-am gândit dar mi-i s-o spus, când am ajuns la Ilba de exemplu mi-i s-o spus că așteptau un bărbat...

I: Așa...da...

R: Minerii la primele întâlniri spuneau că femeile îs la...soțiile lor îs la cratiță...eu nu le-am răspuns la provocări, în fine...la cred că nici două luni deja mi se spunea pisica băilor, urcam mai ceva ca ei pe suitorii neamenajați

I: Așa...deci misoginismul a existat

R: Da...da...

I: Din plin

R: Din plin...

I: OK. Ați luat la Ilba. Apoi? Traectoria dumneavoastră profesională care este?

R: Apoi am plecat cu detașare la Băiuț după un an, că s-au făcut reduceri mari chiar în următorul an după ce m-am angajat eu, din 7 cred câți erau la Ilba cred că au rămas 2 sau 3, restul i-o disponibilizat...eu m-am detașat la Băiuț, după aia m-am întors după detașare la Ilba dar...îl cunoscusem pe al meu domn la Băiuț...am renunțat să mă întorc la Ilba și mi-am luat transferul definitiv și spre...traectoria nu s-o terminat acolo, de la Băiuț, când au început disponibilizările în minerit în 97 cred am ajuns din nou la Ilba pentru că jumătatea mea deja plecase la Săsar și o trebuit să fim cumva aproape...

R: M-am întors, eram singurul geolog acolo...bine după aia am ajuns la Nistru pentru că s-o unit Ilba cu Nistru și așa...și după aia am ajuns și la Săsar pentru că s-a unit Ilba-Nistru cu Săsarul și...deci cam astea au fost...

I: Bun...deci aveți două fete...întrebarea era dacă...Nu, să spunem în condiții normale, să spunem că mineritul ar mai fi funcționat în bune condiții...le-ați fi...le-ați fi îndemnat să...să îmbrățișeze o carieră în acest domeniu?

R: Nu se pune problema...nici nu s-o putut pune problema așa pentru că erau micuți când eu eram cred că pe un schimbu 2 în Dealul Crucii și n-aveam cu ce merge la sediu și o venit bărbatu-mio după mine și o venit și cu copii cu mașina și când am ieșit din mină și m-au văzut fetele cu salopetă, cu cizme de cauciuc, mi-au zis că „Miroși urât”...era mirosul de aer de mină care de fapt mie îmi plăcea

R: Nici nu se punea problema să le sugerez așa ceva pentru că...

I: Din start au...

R: Din start...deci nu...

I: Erau fete într-adevăr îi mai greu...dar dacă ați fi avut băieți?

R: Le puteai sugera...dar până la urmă...

I: Nu...așa-i, nu-i pentru oricine

R: Eu cred că și ele cum a fost și cazul meu...nici prin cap nu mi-o trecut că ajung în minieră...când mi-au luat ochii florile de mină am schimbat direcția, probabil că...tu le puteai sugera, însă....

I: Alegerea e...

R: Alegerea e a lor

I: OK. Bine... Sunteți o persoană religioasă?

R: În limita bunului simț.

I: V-a ajutat acest lucru în desfășurarea muncii dumneavoastră?

R: Păi...totdeauna îți făceai o cruce când intrai și spuneai „Doamne ajută să ies cu bine”...asta cred că fiecare miner își...făcea chestia asta

I: Da..., „Noroc bun” și „Doamne ajută”

R : Da...

I: Bine. Profesia dumneavoastră de bază este inginer geolog

R: Da

I: Care era aria dumneavoastră de activitate? În ce consta munca dumneavoastră?

R: Păi aveam atribuții de suprafață și de subteran

I: Să luăm...să luăm ultima perioadă efectiv...vorbit de Săsar sau de EM Aurum cum îi zicea

R: Exact asta era, aveam atribuții de suprafață și de subteran. Deci îmi vedeam, îmi făceam fișele de panou, planuri, participam la planurile generale de exploatare și în același timp era normal, aveam un sector, două...depinde de activitate în subteran și le îmbinai. Mergeai, îți verificai locul de muncă, luai...

I: În câteva cuvinte spus...un fel de gestionar al zăcămintului, nu?

R: Exact, exact...să nu se înțeleagă că lucram efectiv ca și minerul zi de zi în mină pentru că nu puteai, nu aveai cum să îți acoperi partea ta de calcule, de gestionare a...

I: Deci se împărțea în două

R: Tu ți le împărțeau...cu excepția urgențelor ți le împărțeau tu ca să îți poți face...

I: Cu cine colaborați?

R: Păi în primul rând cu șeful geolog, după aia cu colegii de birou

I: Aia era ierarhia...nu....aia era relație ierarhică nu de colaborare

R: Adică...stai...

I: Deci șeful geolog era ierarhică...era....

R: Păi colaboram cu șefii de sectoare, cu adjuncții

I: De pe partea minieră

R: De pe partea minieră normal trebuia să fie, cu topografii iar era o regulă, că mergeau mână în mână....

R: Cam astea cred că o fost relațiile de colaborare, era neaparat să colaborezi cu topografii, cu partea minieră și normal și cu minerii trebuia până la urmă să colaborezi...că...

I: Ierarhic ne-ați spus, geologul șef...cine era...să spunem subordonat dumneavoastră?

R: Păi era o trupă de probași și morăreasa...prelucrare probe sau...nu știu cum îi spunea da cred că prelucrare probe...

I: Puteți să-mi spuneți ce făcea morăreasa?

R: Păi ea prelua probele care le aduceau probașii din mină, le măcina, le aducea la finețea care trebuia, le pune în...mi se pare că 2 plicuri, deci duplicat...una o ducea la Flotație, la laborator la analize și trebuia să rămână proba martor pentru un control intern, extern...care avea să urmeze cândva

I: Exact...în caz de litigiu sau de neînțelegere a...

R: Da...deci era obligatoriu

I: Deci erau norme clare....erau norme rigide să spunem

R: Da...da...nici ea n-avea muncă ușoară...normal că trebuia să răstoarne în tăvi proba aia, s-o pună în cuptor la uscat...să ai grijă să nu te arzi....praful care-l înghițea la...deci nu era...nici pentru ea nu era viață ușoară

I: Care erau condițiile de muncă?

R: La început zic eu că era mai bine...dar nu mă refer la condițiile de muncă pentru mine că practic să zicem noi eram în vizită în subteran, nu lucram efectiv...dar din pentru minerii din punctul meu de vedere la început erau condiții bune spre sfârșitul, spre moartea mineritului deja...nu mai erau așa de bine...trebuiau să...

I: Din ce cauză?

R: Păi nu aveau furtune de exemplu...nu le ajungeau...înnădeau furtunele

I: Să înțelegem lipsa materialelor

R:...lipsa materialelor da...deci asta era marea lor problemă...se confruntau și ne spuneau nouă ca și cadre tehnice...păi ce puteai tu să faci? Ca geolog să-i dai...noi spuneam mai departe la Sector...vedeți că acolo au furtune sparte...îs așa...da că nu sunt bani...și...

R: Totuși era subvenție

I: N-ați participat la programele de redresare?

R: Încercam...noi ca geologi aveam, să cauți panourile cu conținuturile cele mai bune

I: O programare a producției pe zonele mai...

R: Și încercai să cauți zonele mai bune

I: Și ce? N-am reușit?

R: Am reușit....

I: Și ce s-a ales de programele alea?

R: Păi nu s-a ales nimic...praful...s-o spunem pe aia dreaptă. Și apropo de asta....mă întrebai de condițiile de lucru

I: Da

R: Deci cea mai mare supărare pot să spun a mea din minerit, personală vorbesc, în toți anii mei de minerit, care au fost vreo...să spunem cu subteran...14-15...excluzând maternitățile...niciodată nu mi s-au adus cizme pe măsura mea, deci eu port 36, eu niciodată n-am avut cizme mai mici de 40...și pentru mine era o corvoadă...deci trebuia să iau șosete subțiri, șosete groase și ca să nu-mi sară cizma din picior mai pune și-o obială acolo știi....deci asta pentru mine...oricât le ceream spuneau că nu sunt mai mici

I: N-ați încercat cu adidași?

R: Am încercat cu cizmele mele da....

I: Nu...adidași în cizme...

R: A...da...poate dacă luam un 44...

I: Am fost întotdeauna de acord că nu erau cele mai frumoase și mai generoase locuri de muncă dar ce v-a frapat la condițiile de muncă? R: De-a lungu activității ce m-a frapat?

I: Da...

R: Nu știu dacă m-a...

I: Mizeria, căldura, întunericul, microclimatul

R: Nu...n-am avut nici o...chiar n-am avut nici o treabă...ba chiar îmi plăcea pentru că afară vara, când afară te topeai de cald, în mină era bine și răcoare. Invers...iarna când afară mureai de frig, în mină normal temperatura constantă

R: Aaa...ba...de exemplu la Băiuț am avut un sector unde aia chiar nu-mi plăcea, unde era un miros înțepător de sulf...deci aia nu-mi plăcea...asta nu, praful nu nimic, mirosul ăla înțepător de sulf...

I: De la ce? De la zăcămintul care oxida...

R: Da...așa am presupus că îi de la oxidare dar era mirosul insuportabil, deci de multe ori, inițial când m-am dus eram începătoare ...mă hai să vedem ce-i cu ăsta aci că m-oi intoxica, m-oi...na până la urmă m-am lămurit că de fapt nu era pericol să te...dar așa nu...cel mai...noi ca și cadre tehnice...probabil toți care am lucrat în așa ceva, noi nu putem să spunem că ne-am confruntat foarte mult cu...dar pentru mineri, zic că ei au fost vitregiți...nu aveau condițiile care...

I: OK. Generoasă ca-ntotdeauna....Da praful înghițit pe galeria de transport? Se pune?

R: Am înghițit da...cum să zic eu n-am ajuns numa la fibroză, n-am ajuns la silicoză din asta...

R: Era lipsa personalului și la un moment dat aveam... când trebuia să luăm foarte multe probe și nu reușeau probașii să acopere și atunci și eu și colegii îi ajutam...luai proba, o și cărai ca să poți să ajungi în...da mă rog o făceai că trebuia...poate că-ți și plăcea. O probă însemna un săculeț de vreo...câte kilograme avea? Cam 5 cred

I: Vreo 5

R: luai 2-2...

I: Pe scări pe...

R: Dar repet eu nu am fost omul gingaș la praf, la mizerie, la noroi la...

I: Într-adevăr, accidentele miniere au fost întotdeauna o caracteristică a acestei industrii și au tragismul lor bineînțeles. Dumneavoastră vă amintiți de vreun accident care să vă fi marcat în mod deosebit?

R: Eu am prins unul singur la Ilba, în primul an de stagiatură, într-un schimb de noapte...lucram și pe noapte...a fost șocant pentru mine...când am intrat în schimb erau două târgi la poarta întreprinderii acoperite cu un cearceaf...mi-am dat seama măi...stai că-i problemă...ghinionul o fost că era chiar în sectorul meu...și o urmat exact Comisia respectivă cu Procuratura, mers la fața locului...crunt...să vezi sânge împrăștiat peste tot, locul ăla de muncă s-a închis deci nimeni n-a mai...practic acolo, în accidentul de care vorbesc eu a fost vina minerilor, inclusiv aveam scris în fișa postului să se copturească la începutul schimbului...din păcate așa s-a produs accidentul

R: Tavanului lucrării

R: Un tunel

R:...se vedeau...se vedeau fisurile și chestia asta...eram și avertizați de conducere, mai ales noi stagiarii ca na...nu era...erai la început de drum...și ăsta a fost și norocul meu că aveam scris...trebuia să scrie în fișa panoului data în care ai fost la locul de muncă și constatările...cred că aveam scris de nu știu câte ori acolo cu copturirea tavanului la începutul schimbului și...până la urmă s-o...

I: Curățirea

R: Rocilor...rociilor instabile...din păcate asta li-i s-a întâmplat, au omis...n-au văzut fisura aia, nu știu...da în orice caz atunci...am fost marcată o perioadă...

I: Deci accidentele majore erau datorate...copturii sau...

R: Ce-am prins eu...da

I:...căderilor de copturi

R: Lă Băiuț noi...noi nu am prins accidentul ăla da era un miner care spunea că efectiv o gaură stată adică în care nu a explodat așa...

R: Eu l-am prins că m-o pus să pipăi pietrele de pe mâini, de pe spate, de m-am îngrozit...deci efectiv a explodat în față și avea...nici n-a reușit să-i scoată toate pietrele din el...drept urmare omul avea...credeai că are niște buboanțe mari dar de fapt acolo erau pietre...migrau prin organism

I: Deci efectiv l-a împrășcat cu alicie

R: Efectiv și...pe noi ăștia mai noi când ne-o prins și nu știam povestea lui ne punea să-i pipăim alea...păi ți se...făcea rău, eu știu că i-am zis „Du-te nene de aici lasă-mă că nu mai...lasă pietrele acolo”...

I: Și atâta tot a avut? N-o orbit? Că de obicei

R: Nu, nu, nu, deci omu lucra în continuare însă avea gâlme pe spate, pe mâini...

R: Se lăuda da...

I: Oricum....Boli profesionale specifice toată lumea știe despre silicoză

R: Silicoză, nu fibroză

I: Ai fibroză?

R: Da...n-am făcut nimic pentru ea

I: Și cum se manifestă?

R: Ți-s plămânii afectați un pic, simți că respiri mai greu...dar...na...culmea este că...cum am depistat că...drept e că trebuia să mergem la caravanele astea când veneau să...cred că am fost în toți anii de minerit o singură dată, mi se părea o chestie banală...însă la un moment dat îmi trebuia o hârtie pentru fete la cămin că-s sănătoasă și-am nimerit caravana aia și ...hai să mă duc că ia uite îmi iau și adeverința că îs sănătoasă și...și șocul o fost să-mi spună că am fibroză...deci...bine adeverința nu se referea la chestia asta da eu eram foarte sigură că eu n-am nimic din minerit

R: E....respiri mai greu, răcești mai ușor...na...

I: Se spune despre minerit că nu recunoaște, cel puțin la noi în bazinul minier, nu recunoaște decât o boală profesională....fibroza și silicoza...da sunt boli asociate

R: Eu aş spune şi boli cardiovasculare, de exemplu eu sunt ferm convinsă că de acolo mi se trage, de la cizmele de cauciuc

I: Exact....circulaţia

R: Da, da, da circulaţia periferică la picioare îţi groaznică şi....cu siguranţă e de la cizmele de cauciuc

I: Transport personal

R: Unde era...Dealul Crucii nu avea

I: Da...erau afectaţi de motoarele cu ardere internă, ştiu minte că erau multe probleme de boli de inimă asociate...

R: Da nu erau recunoscute oricum

I: Nu era nu...păi asta...asta e tragedia că nu erau recunoscute...

R: Şi fibrozele să spună că nu-i o...nu-i ceva grav

I: Sunteţi o familie care v-aţi crescut copii şi v-aţi câştigat traiul din minerit. La ce nivel erau câştigurile salariale? Satisfăcătoare?

R: Erau....erau frumoşele...nici nu poţi să zici că...nu mă întreba echivalent acumă cât ar fi însemnat dar...ne permiteam, nu ne plângeam...deci ne permiteam şi să facem o economie

I: Se putea descurca decent familia dumneavoastră cu câştigurile?

R: Da. Da.

I: Oricum era o chestie...să spunem altă industrie

R: Da...da...

I: Nici aşa mari cum credeau unii

R: Dacă erai harnic

I: Dacă aveai şi ce-ţi trebe

R: Aia da...

I: Păi cine a vrut să câştige bani frumoşi din minerit trebuia să se gândească...

R: La viitor

R: Câte cazuri nu cunoaşteţi voi că s-au pensionat şi n-au prins nici măcar o pensie? Eu cunosc...

I: Bine era acordul global...era acordul direct pardon care îţi motiva să muncească poate peste puterile lor...e o caracteristică a mineritului...cum era vorba aia că i-au pus ceva în pensie

R: În acord global

R: Asta e puțin...

I: Nu...erau stahanoviștii care erau în perioadele alea dinainte de, hai să zic înainte de anii 85...n-aveau treabă...aveau salarii de 10000 de lei...era un câștig

R: Deci pentru noi erau decente în sensul că îți permiteai să faci concediu, să te duci în concediu, îți permiteai să îi faci copilașilor...îți permiteai să îi faci copilului tău un moft pe care mulți probabil nu și-ar fi permis...nu la modul că te-ai apucat să strângi să faci avere că...nu...nu la asta mă refer...duceai o viață decentă, o viață bună

R: Bilete de odihnă...prin sindicat da...

R: Da minunea asta n-o ținut mult timp, asta o fost la începuturi...după aia s-au restrâns

I: Păi aia....Apropo de sărbători, religioase sau laice...în afară de Ziua Minerului ce mai era

R: Păi eu aia o țin minten era în august, nu? 6....Varvara....Varvara era?

I: Sfânta Varvara?

R: Varvara era ocrotitoarea, nu?

I: Era religioasă...

R: ...eu așa știu

I: Mă rog...nu contează. Legende...superstiții

R: Aaaa Duhul băilor

I: Povești reale...

R: Duhul băilor...deci primul lucru probabil care orice miner, orice stagiar ca noi

R: Da bine e ungueresc da...nu lucru era...era și întrebarea? Da nu vi frică de Duhul băilor?...sau...Ai grijă că îi Duhul băilor!...

I: Asta Băiuțul...specific Băiuțului, așa-i?

R: Nu...la Ilba o fost chestia asta când m-am dus eu...și pe mine m-o distrat chestia asta cu Duhul băilor...așa parcă

I: Avea și altă denumire sau...?

R: Nu, numa Duhu Băilor așa-i spuneau...

I: Are...îi legat de Mihai Nepomuc cumva? De Nepomuc?

R: Ăăăă

I: Nu...n-are nici o legătură...

R: Nu...că eu...am fost în Nepomuc...

I: Nu...denumirea zăcământului vis-a-vis de Duhul băilor...unii susțin că Nepomuc ar fi Duhul Băilor, pe urmă din alte discuții Nepomuc ar fi fost un sfânt adus de polonezi și de...

R: Adică se pierduse până am ajuns eu...da eu numa Duhul Băilor am...

I: Și le fură sculele

R: Bine da în același timp se făcea și mișto după aia...du-te mă c-o fost ăla și ți le-o schimbat...îți aduci aminte?

I: Ar fi și nelalocul lui să consideri că într-o lume a mineritului nu sunt superstiții...așa...Ați avut vreodată sentimentul apartenenței la o categorie specială...aceea a mineritului?

R: Nu înțeleg..la ce...la ce te referi?

I: Dacă te-ai considerat un pic specială că lucrezi în ramura asta...nu neaparat specială...un pic diferită de alte...

R: Da, da...nu în sensul că vai cine mi-s eu...nu...Îi...zic eu așa cum...în medicină de exemplu și mă refer la să spunem partea de chirurgie sau...altceva...nu poate să facă oricine...zic că și mineritul nu-l poate face oricine...la asta...da...chiar...într-adevăr

I: E un pic de orgoliu aci...

R: E...și apropo de asta

R: Apropo de asta...în anul 90 când m-am dus eu la Ilba am fost trei stagiaari, ei primul...unu era băiat, două femei. Primul...băiatul a intrat de vreo 2 ori în mină și după vreo două luni a zis că nu-i de el...îi era frică și de Duhul Băilor, culmea...credea prostia asta, zic eu....Și dacă intra, intra numai cu probași după el, deci nu se puneau problema să intre singur...deci nu era făcut clar pentru meseria asta...și drept urmare și-o dat demisia și s-o dus acasă...era de prin Bihor de pe undeva, n-o mai lucrat în minerit altu...

I: Doctor poate face pe minerul da nu cred...

R: În nici un caz...și eu zic...

I: E totuși...emoțional vorbind aci doctorul...

R: Ideea e că nu era văzută sincer deci în minerit nu...părerea mea, părerea cunoștințelor sau celor din exterior...

I: Da...da...asta mă interesează

R: Nu era că mineritul e vai de mine...nu ei priveau totdeauna mineritul prin prisma că acolo se câștigă bine...nu-și puneau problema...oamenii ăștia în ce condiții lucrează? La ce riscuri se expun?...deci niciodată nu și-au pus problema așa...

R: Da prost nu...

R: Trebuia să fi meseriaș

I: Mă refer la...la...cum să zic...și întunericul atenuază...îți dă un anumit curaj

R: Da păi dar îți dai seama când ești afară și realizezi că de fapt afară nu-l ai

I: ...de câte ori ai urcat și ai coborât pe puț? Pe scări?

R: De o grămadă de ori

R: Dar afară nu urci

I: Bine...a fost și o cerere...acuma fiind o industrie dezvoltată în zonă, cererea de personal vis-a-vis de minerit era mare, de aia am ajuns și eu din Moldova, de aia ai ajuns și tu din Moldova...au fost mulți care au venit pentru un loc de muncă, atrași și de câștigurile salariale

R: Și câștigurile și îți spun...erau foarte multe...

I: Cu noi au mai venit și alții...

R: Erau foarte mulți de exemplu care îi vedeai că sunt isteți, le umblă mintea și recunoșteau „păi nu m-au putut da la școală, o trebuit să fac ceva”...fiind zonă de minerit...asta am făcut

I: V-au afectat personal închiderile din minerit? Închiderea activității? Evident că...

R: Mai mult...cum să spun...mai mult hai să spunem sentimental sau ceva pentru că...mie chiar mi-o plăcut ceea ce am făcut și mi-o plăcut mina...da...din punctul ăsta da...normal că mi-am găsit servicii după aia da...nu a mai fost același lucru...Mai mult de atâta și bineînțeles că și material rămâne...

I: Totuși și lovitura materială a fost...

R: Și material normal pentru că nu ți-ai mai găsit tu care ai plecat din minerit...unde să-ți găsești de lucru ceva să spun rezonabil sau la ce pretenții aveai tu că era destul de greu....

I: Mai ales într-o meserie specializată...

R: Exact, deci meseria ta n-o mai puteai face...trebuia eventual o reprofilare...ceea ce iară spun...cât am stat un pic pe șomaj nu...nu te-au încadrat în niște cursuri care să...

I: Deci alea-s povești, reconversia profesională și...zone defavorizate și...

R: Alea sunt povești pentru că io de exemplu am vrut să fac un curs de protecția muncii zic măi și așa îi o grămadă de aia nu prea ai putut ajunge la așa ceva...știam că se fac dar nu...nu...

I: Nu pentru toată lumea

R: Nu era pentru toată lumea...

I: Tehnici vechi de minerit care s-au folosit și nu le-ați mai prins dumneavoastră?

R: Dacă am auzit?

I: Nu știți ceva? De prin Băiuț? Săsarul întotdeauna a fost mai sărac în legende...superstiții, inclusiv în tehnicile

R: Noi am găsit la un moment dat în Băiuț într-o galerie veche care voiam noi să scoatem ceva minereu de pe acolo, niște cadre de lemn ciudate, am încercat noi să le asamblăm să ne dăm seama ce ...

I: Ce reprezintă

R: Ce...în fine nici nu îmi aduc aminte era...

I: Da unde ați găsit? În lucrări vechi?

R: Da, deci nu era voie să fotografiezi clar...nici nu erau telefoane să zici că scoți tu telefonul și ai tras o poză acolo...nu...nu se punea problema, în orice caz alea știu sau cel puțin intenția conducerii o fost să le ducă la Muzeu în Baia Mare...nu știu dacă au ajuns. În orice caz eu am tras concluzia că era un cadru din lemn și un fel de scândură mai groasă cu un canal pe mijloc, noi atunci...na și colegii care eram că eram vreo 3, ne-am gândit că probabil au transportat minereul ăla cu o roabă și pe cadru ăla probabil că-l răsturnau și venea undeva la un nivel inferior de unde îl scoteau că altfel...altă explicație la ce am văzut noi în...mină atunci nu găsec, așa semăna și așa ne-o dus mintea că asta ar putea fi

I: Da galeria, lucrarea veche cum era?

R: Destul de largă spre deosebire de galeriile...

I: Era săpată cu explozibil sau...

R: Nu...

I: Se vedea urma de țâncuș?

R: Da...se vedea urma de ...da...era ca și înălțime era mică, parcă ar fi lucrat acolo pitici...deci eu ajungeam cu capul la tavan dar destul de largă, bine acolo adevăru-i că și filoanele erau late și probabil de asta au exploatat tot ce s-o...

I: Ajung la un capitol drag mie, florile de mină. Ce știți despre florile de mină? Ați avut ocazia să le vedeți în mediu lor natural?

R: Să le găsec? Să văd....Le-am văzut...mi-am luat și eu însă nu au fost...eu cel puțin unde am lucrat...poate dacă eram în Cavnic, Baia Sprie, unde știu că s-au găsit flori și la Băiuț s-au găsit pe vremuri însă în perioada în care am lucrat eu și unde am lucrat...nu...am găsit flori frumoșele dar nu să spunem de expus într-un Muzeu sau...da...ce...ametist...deci ăla cred că îi singurul loc unde am găsit cristale de ametist

I: Unde? Îmi puteți localiza?

R: În Băiuț...în...cum îi zice...Poiana...

R: Nu...Văratec

I: Cizma Văratec?

R: Cizma...în Cizma da la nivelul de... și chiar am și eu câteva cristale frumoase dintr-alea...

I: Da au apărut? Au apărut specii de expus sau așa numa

R: apăreau...

I: Au și ieșit? De fapt știți să fi ieșit?

R: Eu una...dacă cineva ar fi vrut s-o expună...da trebuia o muncă imensă de depus s-o scoți...era o geodă care cred că săptămâni la rând o admiram...era efectiv o geodă, o gaură acolo în perete cu apă tapetată cu cristale de ametist...deci în gaura aia era apă....

I: așa...

I: În zonă inactivă deja, nu?

R: Deja noi trecusem cu lucrările de chestia asta dar geoda asta era în perete, în peretele lateral și eu o admiram, când treceam pe acolo mă duceam să mai arunc un ochi și...șocul mare o fost că într-o bună zi toate cristalele erau sparte...deci cineva a încercat să ia...s-o scoată dar nu puteai...deci fără un picamer sau ceva....

R: păi nu puteai, nu...nici măcar cu sculele astea a geologului, țâncușa și ciocanul....nu puteai, deci clar îți trebuia o ...o...

I: Din poveștile...celor de la Băiuț...unde a apărut stibina aia groasă?

R: Stibina aia groasă tot în Cizma a apărut

I: În Cizma...

R: Da...da...da...și eu am găsit...cred că...

I: Filonul?...

R: Cred că era ...sigur nu...da cred că orizontul 2-3...între astea două...n-aș mai putea să zic...dar...în toată Cizma a fost..deci era...aciculară foarte puțină...tubulară, aia groasă...aia îți spun aia era la greu deci puteai să-ți umpli un vagonet...

R: Deci aia erau...dar lumea nu se înnebunea după...

I: De ce nu se..?

R: Pentru că era ceva obișnuit...dacă eu am prins chestia asta...ca ceva obișnuit...deci luai...și eu îmi luam eșantioane că...care îmi plăceau foarte mult...deci nu...nu a fost...să spui că cineva vroia să le scoată să le expună să..ceva...nu...

I: Asta vorbim de anii?

R: Păi eu am lucrat în Băiuț din 91 până în 97...mai degrabă era...

R: Măi erau frumoase da...

R: Deci eu acum dacă stau să mă gândesc, deci la un moment dat au fost și momente în care le vedeam că-s foarte faine golurile astea...geodele cu stibină și se oprea un schimb...deci nu mai mergea, de regulă schimbul de noapte se oprea...acum stau să mă gândesc că probabil ceva se întâmpla pe acolo...da...nu știu...da în orice caz avea acces la...nu numai modeste, destul

de drăguțe...lua și minerul și eu și cine vroia să-și ia...bătălia mai mare era de exemplu pe cristalele cu...de cuarț cu apă...da nu erau în Cizma, astea erau în..

I: Incluziuni

R: Incluziuni de apă și cred că și eu mai am câteva pe acasă

R: Da și alea le găseam de regulă în ...noi îi spuneam...minerii îi spuneau în pământ...deci era roca foarte moale...

I: Caolin

R: În caolin da...nu nici caolin că era caolin oxidat deci nu...ciudățică...lucrarea era foarte veche știi...și dădeai cu ciocanul în tavan și dacă aveai noroc...cred că și eu am prins vreo doi pumni din alea

I: În acea argilă să spunem...găseai cristale separate?

R: Da, da...separate...

I: Și care-i explicația geologică? Ce era? Era...era o alterare exo...exo...după hidrotermală?

R: Eu zic că după

I: După

R: După...

I: Și o fost...

R: Și era și...era aproape de suprafață...deci era în galeria asta bătrânească...în rest ce mai...ce mai...

I: Era afectat de fapt și de ...transformărie...

R: Ce am mai găsit tot la Băiuț...dar din păcate cred că...am avut un eșantion de gips foarte frumos dar transportându-l de la Băiuț la Baia Mare...s-o cam deteriorat...da ăla...și acolo era bătălie pe astea...dar nu era...

I: Gips alb? Incolor? Galben?

R: Incolor...incolor...

I: Gips de Băiuț cam o raritate

R: Îți arăt și locul...era în Văratec nici măcar nu ducea spre un...

R: Îi închis...Deci în Văratec, cum mergeai pe galerie, la vreo 50 de metri cred că pe stânga, parcă văd și acuma...era o galerie la care eu nu i-am înțeles rolul că...poate mergea 30-50 de metri și se oprea acolo în front găseai gips, dacă aveai răbdare să cauți...

I: Da nu era de neoformație...deci era hidrotermal

R: Hidrotermal era da...și...cam atât la Băiuț. După aia la Săsar se știe bine că era...

I: Săsarul era steril din punct de vedere...

R: Ba era în Dealul Crucii ametist, în Dealul Crucii a fost ametist...da...

I: Bun...ce a însemnat pentru dumneavoastră să lucrați în minerit?

R: Viața mea...drept îi...nu pot să spun....experiența să spunem te călește...te face un pic mai dur, eu zic că te ajută să faci față vieții și o plăcere ce să spun, cred că mi-am dat seama după aia....când s-o închis mineritul cred că am realizat că de fapt o fost plăcerea vieții mele...Da...

R: ....și dacă mă pui să aleg să fiu tânără și să meargă mineritul, geologia...nu neaparat mineritul da unde...nici...dacă nu-i minerit nu prea ai ce face cu geologia...tot la geologi aș da...am stat mult și m-am gândit, tot la geologie aș da...

I: Și tot la geologie minieră v-ați angaja?

R: Da...clar...

R: Oricum cred că îi de admirat pentru că o fost o...industria asta a mineritului o fost ceva deosebit, era singura industrie în care...nu punem metro sau alteceva...în care efectiv lucați în pământ acolo ca...restul erau toate la suprafață, eu din punctul ăsta de vedere am văzut-o ca o chestie deosebită...că cine mai lucra în pământ, să stea acolo ca...cârțița să spunem...deci era într-adevăr ceva deosebit...

I: Deci o satisfacție....ați avut satisfacții personale așa...deosebite...

R: Dacă o iei așa...deci...mie satisfacții probabil c-o fost spre sfârșitul...

I: Sau era numa așa satisfacțiile cotidiene?

R: Nu...nu...asta normal că era de-a lungul timpului știi...normal ca orice om probabil că și noi am făcut greșeli...nu știu, nu stau să mă gândesc acuma...dar spre sfârșitul carierei într-adevăr...spre...asta înseamnă înainte de închiderea mineritului, într-adevăr am simțit...că încerc să fac ceva nobil, când am început noi să redescoperim Dealul Crucii...deci atunci când găseai o lucrărică, când găseai niște resturi de minereu excavat de bătrâni pe care tu îl puteai folosi și îți dădeai silința, deci într-adevăr aveai...o satisfacție, abia așteptai să te duci din nou acolo...

R: Da și găseam și ramuri

R: Geologic vorbind de exemplu ...clar geologii din minerit nu...niciodată nu cred c-o avut satisfacția care o avut-o geologii prospectori de la IPEG sau asta...pentru că...ei într-adevăr asta le era meseria să descopere ceva...noi trebuia să producem ceva...dacă și descopereai...era perfect...

I: Acuma...suntem cei...beneficiari ai unui sistem....credeți că se va mai redeschide mineritul?

R: Cât trăim noi, nu...doar dacă te iei după teoria aia că totu îi ciclic...și ajungem la un moment dat cu evoluția în așa punct că până la urmă trebe să se întoarcă înapoi și atunci probabil că o să fie ...o să se reia, o să se termine resursele și atunci o să caute urmașii noștrii...ce-am lăsat

noi, cum la rândul nostru noi am căutat ce-au...eu sunt convinsă că o să se ajungă la chestia asta da nu în viața asta a noastră...

R: Dacă faci istoricul ăsta...

R:...vezi că s-o lucrat periodic...au lucrat dacii-romanii, pauză, au lucrat strămoșii noștrii în 1800 și...s-o oprit...am reluat noi...probbil că...

I: Credeți în ciclicitatea istorică...OK...

I: Ce credeți că ar mai fi de adăugat?

R: De adăugat? Păi pe mine dacă mă întrebi cred că...lumea ar trebui să cunoască adevărata față a mineritului să nu rămână cu impresia de pe vremuri când mineritul era doar o chestie materială și...și...și eu sper să se redeschidă....

I: Deci spuneți că...a fost, a fost judecat un pic nedrept mineritul?

R: Din punctul meu de vedere, da. Pentru că în momentul...știți bine...nu mă refer în primul rând la noi ca și cadre...

I: Tehnice

R:...tehnice...mă refer efectiv la minerul, la omul de jos...erau judecați greșit în sensul că „mă aștia atâta știu...aștia îs dintr-aștia...”...ori eu mă abțin...

I: Ce credeți că ar trebui să facă comunitatea totuși pentru....avem Sărbătoarea Castanelor...nu era bună și Sărbătoarea Minerului?

R: Ba...poate că ar fi fost bună, măcar ...uite cum facem noi acuma și...te întâlneai și depănai amintiri...amintiri care probabil că la mare parte din personalul care a lucrat în minerit le face plăcere...

I: Da..de ce nu

R: Deci e o chestie de asta...normal că nu mai faci prin sindicat prin astea...cu siguranță dacă ai face o Sărbătoare a Minerilor și eu te sun pe tine, tu pe cutărică...,ne adunăm? Ne adunăm”...io-s ferm convinsă că s-ar aduna oamenii

I: Eu vă mulțumesc foarte mult că ați participat la proiectul nostru cultural...

R: Noi vă mulțumim

I: Și mă bucur întotdeauna când ne întâlnim și mai povestim despre cele ale mineritului. Vă mulțumesc încă o dată.

R: O întâlnire

R: Și-s curioasă...îs curioasă câți se adună...

I: Păi suntem ceea ce suntem din...

R: Da...

I: Minerit

R: De acord...da...

I: Ok. Vă mulțumesc încă o dată

R: Și noi